

**ABDUQAYUM YO'LDOSHEVNING "YULDUZNING YO'LI" QISSASIDA
RUHIYAT VA EMOTSIYALAR MASALASI****Maxsudova Onorxon Bekmurod qizi ¹**¹ *Farg'ona davlat universiteti mustaqil izlanuvchisi***MAQOLA
MALUMOTI****ANNOTATSIYA:****MAQOLA TARIXI:***Received: 15.03.2025**Revised: 16.03.2025**Accepted: 17.03.2025***KALIT SO'ZLAR:**

*Ruhiyat, emotsiya,
inson kechinmalari,
ichki ziddiyat,
psixologik portret,
san'at, orzu, jamiyat,
adabiy uslub, qahramon
xarakteri*

Ushbu maqolada Abduqayum Yo'ldoshevning "Yulduzning yo'li" qissasidagi ruhiyat va emotsiyalar masalasi tahlil etiladi. Asar markazida ijodkorning san'at olamiga kirish yo'lida duch kelgan qiyinchiliklari, ichki kechinmalari va orzulari yoritiladi. Qahramonning ruhiy o'zgarishlari, umid va tushkunlik o'rtasidagi ichki kurashi, jamiyat va atrofdagilar bosimi natijasida shakllangan shaxsiyati psixologik tahlil asosida o'rganiladi.

KIRISH. Adabiyot inson ruhiyatining eng nozik tomonlarini yoritishda, shaxsiy kechinmalarni, hayotiy kurashlarni, orzular va reallik o'rtasidagi ziddiyatlarni ochib berishda muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, psixologik asarlar orqali yozuvchi qahramonlar ruhiyati, ularning o'z shaxsiyati bilan kurashi va ichki ziddiyatlarini chuqur yoritishga harakat qiladi. Abduqayum Yo'ldoshevning "Yulduzning yo'li" qissasi ham aynan shu yo'nalishda yozilgan bo'lib, unda yosh ijodkorning san'at olamida o'z o'rnini topishga bo'lgan urinishlari, jamiyat bosimi, inson ichki olamidagi o'zgarishlar chuqur tahlil qilinadi.

Asarning asosiy mavzusi – san'at, ijodkorlik va insonning ichki ruhiy o'sishi. Bosh qahramon o'z orzulariga yetishish yo'lida to'siqlarga duch keladi, ammo uni oldinga yetaklaydigan kuch – uning o'ziga bo'lgan ishonchi, san'atga bo'lgan mehridir. Shu bilan birga, qissa inson ruhiyatining emotsional jihatlarini ochib berishda ham e'tiborga molikdir.

Qahramonning ruhiy holati, umid va tushkunlik o'rtasidagi kurashi, atrof-muhit ta'sirida uning emotsional kechinmalari qanday o'zgarishi qissaning asosiy badiiy yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Mazkur maqolada qissada tasvirlangan ruhiy jarayonlar, qahramonlarning emotsional o'zgarishlari va muallifning badiiy uslubi tahlil qilinadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI VA EMPIRIK TAHLIL

"Yulduzning yo'li" qissasi san'at yo'liga kirgan ijodkor shaxsning ruhiy iztiroblari, jamiyat va oilaning unga bo'lgan munosabati, shaxsiy orzular hamda real hayot o'rtasidagi qarama-qarshiliklarni yoritadi. Asar markazida qahramonning maqsad sari intilishi, uning bosib o'tgan yo'lidagi ichki kurashlari va jamiyat tomonidan unga qo'yilayotgan talablar aks etadi.

Muallif ushbu asarda inson ruhiyatining murakkab qirralarini ochib berishga harakat qilgan bo'lib, qahramonning orzu va reallik o'rtasidagi kurashini jonli tasvirlar, emotsional dialoglar hamda ichki monologlar orqali yoritadi.

Asosiy qahramon – San'at sari yo'l olgan yigit

Qissadagi bosh qahramon san'at olamida o'z o'rnini topishga intilayotgan yosh yigitdir. Uning maqsadi mashhur san'atkor bo'lish, yulduzga aylanish. U o'zida san'atga ishtiyoqni his qiladi, lekin atrofdagilar, ayniqsa jamiyat, uning orzusiga shubha bilan qaraydi.

Bosh qahramonning ruhiyati murakkab:

U o'ziga ishonch bilan orzularini ifoda etadi, lekin atrofdagilar tomonidan qabul qilinmaslik qo'rquvi uni ich-ichidan yemiradi.

To'sqinliklarga duch kelganda, u o'zida ikki xil tuyg'uni sezadi: bir tomondan, orzularidan voz kechmaslik istagi, boshqa tomondan esa real hayotning qattiq zarbalari.

Emotsiyalarining o'zgaruvchanligi uning ichki dunyosini yanada boy qiladi va o'quvchini qahramonning ruhiy dunyosiga yanada yaqinlashtiradi.

Muallif uning ruhiy holatini tasvirlashda ichki monologlar, tushunarsiz holatlar oldida kelib chiqadigan kechinmalar va keskin dialoglardan foydalanadi.

Jamiyat va atrofdagilar – Ruhiy bosimning ramzi

Qahramonning atrofdagilar, xususan, uning do'stlari, oilasi va tanishlari, san'at yo'lida uni tushunmaydi. Ularning aksariyati yosh yigitning harakatlarini bema'ni, haqiqatdan yiroq deb hisoblaydi.

Bu obrazlar quyidagi ruhiy jihatlarni aks ettiradi:

Oilaviy bosim: Oila farzandining san'at yo'lini tanlashiga shubha bilan qaraydi. Ular uchun san'at jiddiy kasb emas, balki befoyda orzular majmuasidir.

Jamiyatdagi shubha: Katta yoshlilar va tengdoshlari qahramonni tanqid qiladi, uning orzulariga ishonmaydi. Bu esa qahramonning ichki qarama-qarshiligini kuchaytiradi.

Ishonchsizlik va kinoya: Ba'zi personajlar uning oldinga siljishini, orzularini amalga oshirishga bo'lgan intilishini kulgi bilan qabul qiladi. Bu esa qahramon ruhiyatida o'zini isbotlash istagini yanada kuchaytiradi.

Raqib va tanqidchilar – Tashqi to'siqlar va ichki shubhalar

Har qanday ijodkor shaxs oldida raqiblar va tanqidchilar bo'ladi. "Yulduzning yo'li" qissasida ham bosh qahramonning yutuqlarini mensimaydigan, uni pastga tortmoqchi bo'lgan obrazlar mavjud. Ular qahramon ruhiyatiga ta'sir qilib, uning o'ziga bo'lgan ishonchini sinovdan o'tkazadi.

Bu obrazlar qahramonning ichki shubhalari bilan kurashiga turtki bo'ladi. Unga nisbatan tanqid, masxara va istehzolar uning o'ziga bo'lgan ishonchini sinaydi. Shuningdek, ular san'at olamida har kim ham muvaffaqiyatga erisha olmasligini eslatib, qahramonni ruhiy siqilishga olib keladi.

Abduqayum Yo'ldoshev qissada ruhiy va emotsional holatlarni tasvirlash uchun quyidagi usullardan foydalanadi:

Ichki monologlar: Qahramonning ichki kechinmalari, o'z-o'zi bilan olib boradigan suhbatlari orqali ruhiy jarayonlar yoritiladi.

Dialoglar orqali psixologik ifoda: Qahramon va uning atrofidagi insonlar o'rtasidagi dialoglar orqali inson ruhiyatidagi o'zgarishlar va emotsional o'zgarishlar yoritiladi.

Badiiy detal va ramzlar: San'at, musiqa va yulduzlik tushunchalari ramziy ma'noga ega bo'lib, inson orzulari va haqiqat o'rtasidagi tafovutni ochib beradi.

Muallif qahramonning ruhiy o'zgarishlarini haqiqatga yaqin tarzda aks ettirgan. U san'atga qadam qo'ygan shaxsning his-tuyg'ularini, quvonchi va umidsizligini, umid va qo'rquvlarini chuqur ochib beradi.

XULOSA VA MUNOZARA

"Yulduzning yo'li" qissasi inson ruhiyatining murakkab jihatlarini o'zida mujassam etgan, psixologik tahlil kuchli bo'lgan asarlardan biridir. Yozuvchi qahramon orqali san'at yo'lidagi insonning ichki kechinmalarini, orzular va reallik o'rtasidagi tafovutni, jamiyat bosimi ostida shakllanayotgan shaxsiyatni yoritishga harakat qiladi.

Asarning muhim xulosalaridan biri shuki, inson hayotida orzularining amalga oshishi doimo oson bo'lmaydi. Har qanday ijodkor, har qanday orzu ortidan ergashayotgan inson oldida shubha, qo'rquv, jamiyatning bosimi turadi. Bosh qahramon misolida biz san'at olamiga kirishga intilayotgan yosh yigitning ruhiy o'zgarishlarini kuzatamiz. U hayotiy

zarbalarga qaramay, o'z yo'lidan qaytmaydi, o'ziga bo'lgan ishonchini yo'qotmaydi. Bu esa o'quvchini ham o'z hayotida bardavom bo'lishga, orzular sari qat'iy harakat qilishga undaydi.

Muallif asarda insonning ichki kurashlarini yoritishda tasviriy badiiy vositalardan ustalik bilan foydalanadi. Ichki monologlar, qahramonning o'z his-tuyg'ularini anglash jarayoni va san'at olamining murakkabligi asar mazmunini yanada chuqurlashtiradi. Shu sababli, "Yulduzning yo'li" qissasi nafaqat san'atga qiziquvchilar, balki hayotining ma'nosini izlayotgan har bir inson uchun ham dolzarb asar bo'lib xizmat qiladi.

Ushbu qissa inson shaxsiyatining shakllanishi, orzularning qadrini anglash va ularni amalga oshirish yo'lidagi kurash haqida chuqur fikr yuritish imkonini beradi. Shu bois, mazkur asarni nafaqat badiiy, balki psixologik jihatdan ham o'rganish lozim. O'quvchi asar orqali inson ruhiyatining eng nozik qirralarini, ijodiy insonning ichki dunyosini va jamiyatning u bilan qanday munosabatda bo'lishini tushunish imkoniyatiga ega bo'ladi.

O'zining chuqur psixologik tahliliga ega bo'lgan "Yulduzning yo'li" qissasi o'zbek adabiyotida muhim o'rin tutuvchi asarlardan biri hisoblanadi. U orzular sari intilgan har bir inson uchun yo'l-yo'riq, ilhom va motivatsiya manbai bo'la oladi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Yo'ldoshev A. Yulduzning yo'li (qissa). – "Yoshlik" jurnali, 2008, 6-son.
2. Olimova, D. Z., & Turaeva, Z. A. (2022). The peculiar complexity of translating uzbek classical poetry into English.
3. Khamraeva, G., & Olimova, D. (2017). BENEFITS OF USING ROLE PLAYS IN TEACHING LANGUAGES. *Научная дискуссия: инновации в современном мире*, (4), 97-101.
4. Zokirovna, O. D. (2022). The specifics of translation actions in simultaneous interpreting. *Middle European Scientific Bulletin*, 22, 292-295.
5. Olimova, D. Z. (2021). Transfer of modality in translation (modal verbs and their equivalents, modal words). *Middle European Scientific Bulletin*, 12, 220-22.
6. Latifovna, I. G. (2025). EXAGGERATED REALITIES: THE FUNCTION OF HYPERBOLE IN JEAN RHYS'S "WIDE SARGASSO SEA" AS A REFLECTION OF COLONIAL TENSIONS AND PSYCHOLOGICAL TURMOIL. *JOURNAL OF INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH*, 2(2), 323-326.
7. Latifovna, I. G. (2025). EPIPHANY: REVELATORY INSIGHTS IN JEAN RHYS'S "WIDE SARGASSO SEA. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(4), 248-251.

8. PULATOVA, M. (2024). KRISTOFER MARLO, ABDULLA ORIPOV VA PIRIMQUL QODIROV YARATGAN SOHIBQIRON TEMUR OBRAZLARINING QIYOSIY TAHLILI. *News of the NUUZ*, 1(1.4), 332-336.

9. Pulatova, M. (2024, December). THE REPRESENTATION OF THE IMAGE OF AMIR TEMUR IN “SAKHIBKIRAN” BY ABDULLA ORIPOV. In *INTERNATIONAL CONFERENCE ON MODERN DEVELOPMENT OF PEDAGOGY AND LINGUISTICS* (Vol. 1, No. 11, pp. 20-24).

10. Temirovna, M. P. (2022). THE ANALYSES OF MAIN CHARACTER IN CHRISTOPHER MARLOWE’S TRAGEDY “TAMBURLAINE THE GREAT”. *Yosh Tadqiqotchi Jurnali*, 1(2), 230-234.

11. Gafurova, S. S., & Yusuphadjaeva, S. T. (2023). ANXIETY-PHOBIC DISORDERS IN IRRITABLE BOWEL SYNDROME AND THE EFFECTIVENESS OF PSYCHOTHERAPY AND PSYCHOPHARMACOTHERAPY. *International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research*, 3(1), 110-115.

12. Yusuphodjaeva, S. T., & Gafurova, S. S. (2023). Methods Of Cognitive-Behavioral Psychotherapy In The Treatment Of Rheumatoid Arthritis. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 3(1-2), 701-706.

13. Turdiyeva, D. Z., & Kh, O. G. (2022). LISTENING IS AN INTEGRAL PART OF COMMUNICATION PROCESS. *Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali*, 3(5), 21-24.

14. Fattilloevna, K. G. (2021). Methods of Rendering Realias in the Translations of the Novel “Days Gone by” by Abdulla Qadiri. *JournalNX*, 7(09), 166-171.

15. Гафуров, Б. З. (2010). презентация фоностилистики в узбекском языкознании (на материале фоновариантов имен существительных). *Journal of Modern Turkish Studies*, 7(4), 68.

16. Mamatkulov, B., Nematov, A., Berdimuratov, D., & Tolipova, G. (2023). HEPATITIS A EPIDEMIOLOGY, HIGH-RISK GROUPS AND PREVENTIVE MEASURES (LITERATURE REVIEW). *Science and innovation*, 2(D5), 100-105.

17. Khaydarova, L., & Joanna, I. (2022). TEACHING ENGLISH GRAMMAR THROUGH INTERACTIVE METHODS. *INNOVATIVE DEVELOPMENT IN THE GLOBAL SCIENCE*, 1(3), 174-178.

18. Sharipov R. O‘zbek adabiyotida psixologik tahlil usullari. – Toshkent: Fan, 2014.

19. Qosimov H. Inson ruhiyati va adabiyot. – Toshkent: Sharq nashriyoti, 2017.